

Huotarille Fullerista

J.P. Roos ja Anna Rotkirch

TIETEESÄ TAPAHTUU
46
N U H V A S T A

Vesa Huotarin (*Tieteessä tapahtuu* 3/2006) mielestä näkemysemme siitä, ettei Steve Fulleria enää voisi käyttää tieteellisenä asiantuntijana esimerkiksi Suomen Akatemian tutkimusprojektihakemusten arvioinnissa, on esimerkki uusdarwinismin vahingollisuudesta. Johtopäätösketju on omalta osaltamme melko yksinkertainen eikä perustu darwinismiin.

Suomen Akatemia pyrkii mahdollisimman asiantuntevaan ja tieteellisesti perusteltuun tutkimushankkeiden arviointiin. Se käyttää tähän tarkoitukseen runsaasti kansainvälisiä ja suomalaisia asiantuntijoita. Näitä asiantuntijoita valittaessa suoritetaan karsintaa. Tämä karsinta perustuu asiantuntijan julkiseen tieteelliseen toimintaan ja tiedeyhteisön sääntöjen mukaan toimimiseen. Tällöin ei suljeta pois erilaisia tiedesuuntauksia, mutta sen sijaan pyritään käymään rajanvetoa tieteellisyyden ja ei-tieteellisyyden välillä. Suomen Akatemia ei määritelmällisesti tue ei-tieteellistä tutkimusta.

Se, olisiko joku mahdollinen asiantuntija katsottava epäsovivaksi sillä perusteella että hänen tutkimuskatsomuksensa eivät enää ole tieteellisiä on toki jossain määrin ongelmallista. (Rajaamme nyt tietenkin pois sen, että jokainen voi yksityiselämässään uskoa tai harrastaa mitä tahansa.)

Luonnontieteissä ongelma lienee vähäinen, mutta yhteiskunta- ja kasvatustieteissä merkittävästi suurempi. Alalla on melko runsaasti tunnettujakin tutkijoita jotka liikkuvat tieteen ja ”jonkin muun” rajamaastossa omassa tutkimustyössään, siten ettei heidän tutkimuksissaan ole sellaista, mitä voitaisiin perinteisin tieteellisin menetelmin arvioida. Tästä on käyty viimeksi rajua keskustelua ns. Sokalin tapauksen yhteydessä (ks. *Tieteessä tapahtuu* -lehti).

Doverin tapauksessa kyse oli kuitenkin vielä enemmästä: Fuller asettui puolustamaan varmuudella ei-tieteellistä uskomusta tieteenä. (Myös tuomari lausunnossaan viittasi nimenomaan Fullerin lausuntoihin osoituksina siitä, että ID on kreationismia.) Hän esiintyi tieteellisenä asiantuntijana, ei yksityishenkilönä, joka puolustaa omia ideositynkratioitaan. Tällä perusteella esitimme, ettei Suomen Akatemian tulisi voida käyttää Steve Fulleria tutkimushankkeiden tieteellisenä asiantuntijana. Vastaavasti historioitsijalle, joka kieltää saksalaisten tuhoamisleiren olemassaolon, tai maantieteilijälle, joka tukeaan litteyttä mielenkiintoisena vallankumouksellisenä teoriana, ei tulisi antaa vastuuta muiden tutkijanurista.

Sekä islamilaisissa että kristityissä maissa uskonnollisten fundamentalistien ote lasten

koulutuksesta on kasvamassa. ID-liikkeen toiminta-ajatuksena on niin sanottu kiila-strategia: kiilaa lyödään ensin biologian opetukseen, mutta sitten yhä syvemmälle kouluihin ja koko yhteiskuntaan. ID-liikkeen perustajahahmon Phillip Johnsonin mukaan kiilan varsinainen kohde on luonnontieteellinen maailmankatsomus, joka estää tietämme Jeesukseen (*Shanks* 2003, 11-12).

Suomessakin kristilliset koulut opettavat, että evoluutioteoria ja ID ovat vain keskenään kilpailevia teorioita. Suomalainen kasvatustieteen tohtori on kuitenkin enemmän huolissaan huip-puyliopiston professorin maineenmenetyksestä kuin lasten ja aikuisten oikeudesta saada luotettavaa tietoa koulutuksen kautta.

Fullerin tapauksesta keskustellaan myös englanniksi (ks. www.butterfliesandwheels.com sivuilla "In focus: Steve Fuller" oleva kooste).

KIRJALLISUUTTA

Shanks, Niall (2003): *God, the Devil, and Darwin. A Critique of Intelligent Design Theory*. Oxford University Press 2003.

Kirjoittajista Roos on Suomen Akatemian varttunut tieteenharjoittaja sekä yhteiskuntapolitiikan professori Helsingin yliopistossa, Rotkirch akatemiaturkija Helsingin yliopistossa.